

МОЄ ПЕРШЕ ЗНАЙОМСТВО З ЖУРНАЛОМ “СЛОВО І ЧАС”

Алла Глущенко

студентка Таврійського національного
університету імені В.І.Вернадського

Літера... Слово... Література! Як гордо звучать ці слова! Саме тому я зараз уже закінчую факультет української філології та українознавства Таврійського національного університету імені В.І.Вернадського.

А все починалося з журналу “Слово і Час”. Готуючись до вступних іспитів, відвідувала бібліотеки... Завдяки журналу я не тільки успішно вступила до університету, а й обрала спеціалізацію: літературознавство. Всі мене питали: “Чому література? Це так важко!”. Я відповідала: “Вивчаючи літературу, вивчаєш життя, культуру і славу України”.

Часопис “Слово і Час” — це саме та інформація, яку не знайдеш у жодному підручнику. Особливо мені подобаються рубрики “Наші презентації” та “Рецензії”. Вони сприяють поширенню відомостей про сучасних письменників, новочасні видання та наукові студії.

Я передплачую й інші видання, тому маю змогу порівняти: тільки в цьому часописі міститься матеріал про творчість зарубіжного “красного письменства”. “Слово і Час” — вагомий внесок у культуру України сьогодення.

Вітаю з ювілеєм!

Данило Ільницький

студент Львівського національного
університету імені Івана Франка

Журнал “Слово і Час” — один із небагатьох в Україні журналів суто наукового профілю. Від часу знайомства і до сьогодні, коли гортаю номери “СіЧ”і, моє ключове слово стосовно нього незмінне — високий рівень публікацій, цікава інформація стосовно наукових конференцій та книжкових новинок. Хоча останнє має радше прикладний характер, бо перша асоціація, яка виникає, коли звучить “Слово і Час”, — це серйозні наукові дослідження, ВАКівські публікації, які відповідно потребують серйозно підготовленого реципієнта.

Окрім захоплення незмінним брендом “Слова і Час”, хотілося би висловити кілька побажань. Нехай журнал не був би фортецею, стіни якої не мають воріт, що відчиняються і час від часу пускають до себе гостей. Маю на увазі відсутність окремої рубрики, присвяченої молодим дослідженням, яких зараз дуже багато*. Враховуючи те, що “СіЧ” виходить регулярно, має сталу редакційну колегію та є налагодженою системою, хотілося б, щоби було внесено певні корективи у цю систему, аби зробити її кращою. Часто бачимо однакові імена авторів у журналі, чому б не залучити молоде покоління літературознавців, які би також могли брати участь в українському науковому житті на рівні серйозних публікацій? Звісно, планка тут повинна бути дещо нижчою. Однак чи створюємо ми умови для молодого покоління науковців, аби вони могли реалізувати себе? До слова, у збірнику наукових статей “Українське літературознавство”, що виходить у Львівському національному університеті імені Івана Франка, є рубрика “Молода кафедра”.

Думаю, попри ті достоїнства, які має журнал “Слово і Час”, можна ще й побажати редакційній колегії зробити видання трішки мобільнішим — і публікувати інформацію про наукові конференції та книжкові новинки якнайшвидше та створювати окремі

рубрики, які максимально відповідають тим настроям та дискусіям, що існують у сучасному українському науковому житті. Тоді журнал “Січ” стане своєрідним науковим дискусійним клубом, звісно, на дуже високому рівні, де авторитети науки зможуть висловлювати свої думки, а молоді учені — вчитися це робити.

* Одна з головних засад нашого часопису — активно залучати “молоде покоління літературознавців, які би також могли брати участь в українському науковому житті на рівні серйозних публікацій”. Цій меті слугує регулярна рубрика “Дебют”, а також “Літературна критика” (молоді про молодих про їхні твори у XXI ст.); щороку № 11 — “молодіжний”, в ньому друкуються статті молодих авторів, в т. ч. пошукувачів кандидатського ступеня. Та й протягом року подаємо найкращі статті усіх авторів, незважаючи на їхній вік... — Ред.

Р.С. До речі, Ваша цікава стаття про Б.-І.Антонича “Мистецтво створює окрему дійсність...” опублікована в № 12, 2006.

Євгеній Іщенко

аспірант Київського національного університету імені Тараса Шевченка

“Слово і Час” я передплачую вже понад 10 років. Наукові матеріали цього академічного видання допомагали мені ще в студентські роки, а згодом і при написанні власної дисертації. Коли я приніс свою першу статтю в “Січ”, мене найбільше вразили дві речі: професіоналізм та оперативність колективу видання. Тут немає зайвих слів, тут усе чітко й по-науковому вивірено. Є достойний матеріал — надрукують. Немає — скажуть відверто: “не відповідає рівню нашого видання”. Тому тут немає “прохідних” статей. У “Слові і Часі” все вивірено до дрібниць. Окремо навіть існує 11-й номер, де передусім друкуються молоді вчені.

Напередодні 50-річчя часопису хочу побажати колективу сил і здоров'я, натхнення й у подальшому виконувати таку потрібну українській філологічній науці справу, як збереження і розвиток найуспішнішого і найбільш науково глибокого академічного видання.

В'ячеслав Левицький

студент Інституту філології
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

Сьогодні вельми складно повірити сентенції про те, що слово (чи й навіть літератор) перебуває на сторожі непередбачувано-бурхливого суспільного життя. Причина цьому — зовсім не агностичний скепсис. Насправді протягом останніх десятиліть і років на чатах історії велично порядкують референційний і проеретичний коди, гетеродієгетична нарація, полікритика та радше симулякр слова, ніж воно саме у своїй природній подобі. Питання, наскільки сприятливо чи кризово цей факт засвоюється мистецтвом, усе ще потребує спеціальних розмислів. Тим часом важливою лишається проблема доступності актуальної, подекуди справді провокативної літературознавчої інформації про “тих, що на сторожі” (без жодних політичних асоціацій!) не тільки для академічних поетологів, які самі координують найвизначальніші сучасні дослідження, а також і для молодих шукачів свого слова

і в науці, і, так би мовити, у примхливій практиці (до їхнього кола належить і автор цих міркувань, студент спеціальності “Літературна творчість” Київського національного університету імені Тараса Шевченка). За таких умов журнал “СіЧ” відповідально, альтруїстично виконує обов’язки “гносеологічного донора”.

Уперше усвідомити таку його іпостась мені поталанило ще за шкільного навчання, особливо у процесі підготовки до деяких наукових конкурсів. Однак наш надзвичайно ґрунтовний діалог із журналом (точніше, з його підшивками за кілька років) відбувся протягом написання першої курсової роботи в університеті. Її тема стосувалася стилістичних і словотворчих експериментів в українській поезії першої половини ХХ ст., зокрема в доробку М.Рильського та М.Семенка. Незважаючи на рецептивний “бум”, ще недавно зумовлений заглибленням у цей масив літератури, який, між іншим, автори 1990-х часто називають причиною підриву авторитетності їхніх власних творів, окремих спеціальних праць довелося знайти вкрай мало. З прикрістю зізнаюся, що різке й анахронічне відчуття їх браку не зникло досі. Тоді ж певний дослідницький оптимізм підтримувався значною мірою завдяки “Слову і Часові”. Хай як іронічно це звучить, але сконденсовані формулювання основних тем номера (приміром, “Українська поезія 20-х — 30-х років ХХ ст.”), винесені на обкладинку, — це неабиякий пароль у науковій, отже, не відчужений від сенсацій, стилістиці. Урешті, саме методика “СіЧ” і в обраній для дослідження темі дозволила досить розкуто вийти на філософський, естетичний рівень потрактування літератури обраної калейдоскопічно та неоднозначної доби поза обов’язковими дефінітивними, ілюстративно-статистичними матеріалами.

Отриманий досвід переконав: принципи функціонування цього унікального українського видання неабияк визивні. “Слово і Час” відверто полемізує з низкою тієї літературної періодики, яка пристосовує літературознавство та критику до маргінесів, перетворюючи дослідницькі статті на “чарівливо незрозумілий” неформат. Урешті, поза бортом сучасного незаангажованого аналізу (хоча модні архетипи часто самі є ядром найбезкомпроміснішого диктату) залишається осмислення творів чи то класичного, чи то постмодерного звучання. Успереч цьому “СіЧ”, гордо відповідаючи семантиці своєї аббревіатури, пропонує статті, присвячені, приміром, специфіці художнього сприйняття природи Т.Шевченком, стилістичним і генологічним експериментам О.Стороженка, наративній системі М.Матіос. У дні, коли 150-річчя І.Франка впевнено перетікає у звичну політично-популістську площину, журнал подає скрупульозні студії Т.Гундорової, М.Ільницького, Р.Голода, Л.Бондар та інших, паралельно відзначаючи ювілеї вже легендарних Г.Сивоконя та Ю.Барабаша. Рубрики “Дати”, “Штрихи” впевнено фіксують орбіту, прокладену нагадуваннями календаря, фотокартками й, у цілому, підтекстовим відчуттям пам’яті, на якій *слово* якраз і утримується в *часі*. Паралельні межі *часу слова* впорядковують інсталяції “Книжкової графіки”, демонструючи певний мозаїчний хронотоп літератури. Тут зауважу: “СіЧ”, без зайвих перебільшень, опонує тим сучасним журналам, які, проймаючись одвічним прагненням імпазантно суміщати твори різних видів мистецтва, забувають, що живопис і графіка — то не тільки галерейна камерність, а й добре поставлений, подекуди настирний, голос палітурки, яка по-гофманівськи полює на свого читача!

Проте найвизначнішим “хронотопом”, який “Слово і Час” відкриває чи не найвичерпніше (та й найщиріше), стала тематика “Літопису подій”. Рефлексійно доведеться констатувати: повідомлення про філологічні конференції часто оминають своїй потенційних адресатів. Тож інформаційний вакуум у змозі подолати саме рафіновані журнальні повідомлення й анотації, сфокусовані на неспинній лінії наукових читань, суттєво гармонізуючи статус молодих (і не лише) дослідників.

Серед іншого досить показовою особливістю наукового контексту, запропонованою журналом “Слово і Час”, вважаємо чітке й послідовне жанрове розмежування досліджень-інтерпретацій та критичних аналізів. Ідеться не просто про певний теоретичний баланс, як-от дихотомію “університетська критика” — “інтерпретативна критика”, типу, скажімо, для Р.Барта, а про *практику* з усім її обсягом канонічності й експериментальності. У цьому плані часопис

заслуговує на абсолютну самодостатність у коловороті актуальних дискусій про статус критики. Прикметно, що цей статус у подачі журналу охоплює також “бліцові” книжкові огляди, де найперше фігурують сучасні наукові видання. Напевне, аналіз праць “Книжиця у семи розділах”, “Грѣхи розмаїтї” М.Сулими, “У вимірах сприймання” Г.Сивоконя, “Hermeneutica Sacra” З.Лановик, “Казкотворчість Івана Франка” Н.Тихолоз та інші переконливо демонструють обшири критики, що охоплюють і суто “інтерпретативне” літературознавство, усуваючи зайву понятійну хисткість.

Спектр наведених міркувань — це насправді так само вияв знайомства з журналом “Слово і Час” — знайомства тривалого й перспективного. Акцентування на позитивних рисах у цьому есеї — не безпідставна панегіричність. Можна вказати й на негатив видання: у сучасній науковій і медіасфері не сформувався жоден гідний його послідовник або конкурент. Поряд із намулом деяких прикрих міркувань цей факт усе-таки сприяє тривалому розгортанню діалогу “Слова і Часу” та читача (котрий, як і передплатник, попри всі заяви теоретиків постмодерну ще не вмер, що знову ж таки позитивне явище). Тому долучаю до численних вітань часопису з надсолідним ювілеєм і свої: із побажаннями більших накладів, завжди широкої низки рубрик і об’єктів досліджень!

Леся Назаревич

аспірантка Тернопільського національного педагогічного університету імені В.Гнатюка

Уже впродовж 50 років щомісяця виходить у світ журнал “Слово і Час” (“СіЧ”), який від початку зарекомендував себе як авторитетне видання, адже до складу редколегії входили і входять відомі науковці, літературознавці, митці. Журнал читають і черпають із нього нові ідеї професори й асистенти, студенти й аспіранти, вчителі та учні.

Коли я навчалась на філологічному факультеті, журнал “СіЧ” допомагав мені в підготовці до практичних занять з історії української літератури, у написанні курсових та дипломної робіт своїми свіжими та незаангажованими, позбавленими шаблонного викладу статтями. А тепер, будучи аспіранткою третього курсу, систематично звертаюся до цього видання. Статті В.Агеєвої, Р.Гром’яка, Т.Гундорової, Н.Шумило, М.Ігнатенка, Г.Костюка, М.Коцюбинської, І.Дзюби, Г.Сивоконя, К.Фролової, М.Ільницького, В.Дончика, Ю.Коваліва та інших дослідників літератури мають не лише наукову, а й мистецьку цінність. Завдяки їм відкриваю нові горизонти літератури, усвідомлюю важливість та складність літературного процесу, формую своє бачення мистецтва слова та його значимість у розвитку духовної культури.

Леся Пархоменко

студентка Інституту журналістики
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

“...ОПИНЯЄШСЯ НІБИ ПОСЕРЕД ШИРОКОГО ПОЛЯ...”

Моє знайомство із “СіЧ”чю відбулося досить недавно і, здавалося б, навіть дещо випадково. Дуже шкодую, що це не трапилося раніше, оскільки час плине швидко, а встигнути за ним важко. Багато статей, рецензій, творів було надруковано за 50

років, можливо, усіх не прочитаю, та я вдячна долі за те, що тепер в Україні такий журнал можна читати з гордо піднесеною головою, у всіх на очах і, навіть, я впевнена, навчати за ним молоде покоління української сучасної літературі.

Найбільше мені до душі припали рубрики “Час теперішній”, “XX століття” та “Наші презентації”. Саме вони допомагають орієнтуватися на ниві літератури, обрати для читання те, що найбільше цікавить, ознайомитись із творами сучасників.

Розкриваючи черговий номер журналу, опиняєшся ніби посеред широкого поля, де безліч жінок (авторів) презентують власний труд, і ми, читачі, можемо користуватися їхніми здобутками. За це я вдячна не тільки авторам, а й редакторському колективу, який бере на свої плечі таку тяжку й відповідальну роботу, як збір усього матеріалу в єдине ціле під назвою “Слово і Час”.

Світлана Потапенко

студентка Інституту філології
Київського національного
університету імені Тараса Шевченка

СЕРІОЗНИЙ НАУКОВИЙ ЧАСОПИС

Про журнал я дізналася набагато раніше, ніж побачила його на власні очі: в університеті нам часто розповідали про “СіЧ” як про серйозний науковий часопис, що один з небагатьох зберіг неабияку культуру видання, високий академічний рівень друкованих матеріалів, чітко дотримується складних правил добору і друку статей, етики стосунків редакції з авторами тощо.

Пам’ятаю, відразу з’явилася й міцно засіла в голові підозра, що в такому “крутому” науковому виданні працюють, мабуть, не звичайні люди, а якісь “живі енциклопедії”, “ходячі мізки” абощо.

Коли примірник “СіЧ” нарешті потрапив до рук (шукала матеріали із сучасної фольклористики, знала, що на цей журнал можна посилатися з легким серцем), підозра переросла в упевненість; тут друкуються кращі, хто ж бере на себе відповідальність редагувати такі праці?

Тепер я теж працюю у “Слові і Часі”. І можу впевнено сказати: навколо мене — кращі люди. Справжні люди. Живі.

Юрко Римашевський

студент Львівського національного
університету імені Івана Франка

Анатомія літератури — перше, що спадає на думку, коли гортаєш сторінки часопису “Слово і Час” (“СіЧ”? “Радянське літературознавство”?). Мандруючи його шпальтами, відчуваєш себе як в анатомічній майстерні. Ти ходиш нею, розглядаєш експонати, вдихаєш запах антисептиків, бліднеш і при цьому намагаєшся не втратити відчуття реальності. Одного разу мені вдалося потрапити у столичний анатомічний музей. Екскурсія ним була тим радикальніша, що вхід у музей був заборонений: він існував лишень для студентів-медиків, інші туди просто не допускались, аби невідготовлені відвідувачі раз і назавжди не позбулися віри у здискредитовану природу людини. З тих відвідан мені запам’яталися велетенські серця різників, обвислі й нап’яті легені курців та складувів, були також ампутовані для історії руки останнього міського ката. Десь таким анатомічним музеєм для мене є журнал “Слово і Час”. На початку 90-х часопис, ведучи

роботу на усунення “білих плям” у нашій літературі, повернув до літературного обігу цілий пласт забороненої в силу певних історичних обставин поетичної, прозової, драматичної та критичної спадщини. Зараз журнал посідає незламну національно-демократичну позицію у висвітленні подій не лишень літературного (а й культурологічного, мистецтвознавчого) і не лишень українського (а й зарубіжного) життя. Так, трепанація інколи болісна, однак без неї анатомія безсила. Анатомія людського духу і національної свідомості.

Аліна Слущка

студентка Київського національного
університету культури і мистецтв

Моє перше знайомство з журналом “Слово і Час” відбулося зовсім недавно — коли до моїх рук випадково потрапило 10 число цього видання. З першої сторінки я зрозуміла, що це серйозний науковий журнал про сучасну українську та зарубіжну літературу. Найбільше мене зацікавила стаття Тетяни Свєрбілової “П’єси Івана Кочерги та проблеми визначення соцреалізму як масової культури”, в якій ідеться про те, що творчість Івана Кочерги можна вважати полуторним стилем між модернізмом та постмодернізмом, що стало невід’ємною частиною творчості ХХ ст. Загалом журнал справляє гарне враження: у ньому багато статей-роздумів про творчість відомих письменників, критики класики й сучасної української літератури та рецензій на нові твори сучасників. Тим, хто не байдужий і кому цікава тема творчості сучасних літераторів, раджу читати журнал “Слово і Час”.

Вероніка Чотарі

аспірантка Тернопільського національного
педагогічного університету імені В.Гнатюка

Дорогий друже! Можливо, ти, як і я — молодий літературознавець-початківець, стоїш на порозі у світ нових відкриттів та розвідок, стривожений, збентежений, сповнений ентузіазму, але ще такий недосвідчений... Тобі так потрібен орієнтир, дороговказ, провідник. Ти ще не знаєш, за що взятися, на що спертися. У світі літератури вже стільки описано, і стільки ж — не досліджено. Ти губишся в цьому океані. Постійно наштовхуєшся на рифи різноманітних теорій, розбиваєшся об скелі вчень... Таке відчуття, напевне, супроводжує чи не кожного дослідника-початківця. А як радує хоча б невеликі успіхи, перші результати роботи... Яку вітху приносить перша опублікована стаття чи участь у конференції! І завжди поруч — твій порадник і друг — “Слово і Час”. Думаю, не випадково однією з найвідоміших фраз Біблії є “Спочатку було Слово...”. Адже саме так, на початку шляху кожного літературознавця стоїть “Слово...”.

Пам’ятаю, ще будучи студенткою факультету іноземних мов Тернопільського національного педагогічного університету ім. В.Гнатюка, я часто зверталася до розвідок, опублікованих у журналі “Слово і Час”. Саме завдяки цьому журналові я запалила в собі бажання присвятити себе літературі. Часопис став мені незамінним помічником при підготовці до вступного іспиту в аспірантуру: тут я знайшла пояснення теоретичних питань, методологічних позицій та безліч практичних розвідок. Особливо корисними виявилися праці Т.Денисової, Р.Гром’яка, Д.Наливайка з теоретичних питань

компаративістики. Низка статей була багатим джерелом знань щодо практичних завдань. Аналіз опрацьованого спрямовував мене в річище власного дослідження, допоміг із визначенням теми роботи.

На сторінках часопису “Слово і Час” завжди багато цікавого: тут і літературні презентації, і жваві дискусії, і найновіші розробки та відкриття у сфері літератури. Постійно відчуваєш себе в курсі всіх літературних подій завдяки рубрикам “Штрихи”, “Написане лишається”, “Літературна критика”, “Літопис подій”, і це додає впевненості.

Особливо цікава для науковців-початківців рубрика “Дебют”. Приємно, що зі сторінок “СіЧ” і можна почерпнути знання про діяльність українців зарубіжжя, завдячуючи рубриці “Діаспора”.

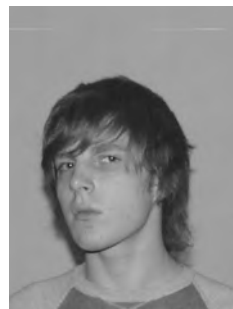
Отож, від імені аспірантів Тернопільського національного педагогічного університету ім. В.Гнатюка дозволь привітати тебе, дорогий друже, із півстолітнім ювілеєм від дня заснування єдиного в Україні академічного часопису, присвяченого проблемам літературознавства, такого незамінного й корисного в нашій з тобою науковій справі.

Дмитро Шкода

студент Київського національного
університету імені Тараса Шевченка

ТВОРЧОГО ДОВГОЛІТТЯ, ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ!

Журнал “Слово і Час” знайшов мене, коли я ще навчався в школі. Мені до рук потрапило десяте число журналу за 2002 рік, і я з великою цікавістю прочитав усе, що стосувалося Віктора Петрова, бо цей номер був присвячений його пам’яті. А у випускному класі та при підготовці до вступних іспитів я постійно послуговуюся матеріалами журналу про творчість Лесі Українки, І.Франка, Г.Сковороди, письменників “розстріляного відродження”. Найцікавішими для мене стали рубрики “Написане лишається”, “З пам’яті літ”, “Ad fontes!”, “Питання теоретичні”. Дуже зрадів, отримавши грудневий номер “СіЧ” і — я став автором матеріалу про Надію Світличну в рубриці “Літопис подій”.

Щиро вітаю творчий колектив журналу з ювілеєм! Творчого Вам довголіття, поважної автури, широкої популярності, державної підтримки!